STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02924

MOTKE HABAD

M. Shtern

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מאטקע חב"ד

זיינע אנעקדאָטען, וויצען, סצענעס
און שטוקעס.

ניי־בעארבייטעט

פון

מ. שטערן

STAR HEBREW BOOK CO.
54-58 Canal Street, New York

הוצאת:
סטאַר היברו בוק קאָמפּאני

Printed in the United States of America

עס האָט גאָרנישט געטראָפען

מאָטעל איז אמאָל אריינגעקומען צו א ווילנער גביר. געהענדיג צוריק, האָט ער זיך אויסגעגליטשט און אראָפּגעפאלען פון אלע טרעפּ. די שטוביגע האָבען דערהערט דעם פאל און ארויסגעלאָפען זעהן וואס האָט דאָרט געטראָפען, ערשט זיי זעהן, מאָטעל קרעכצט פון וועהטאָג און בעמיהט זיך אויפצושטעלען.

— וואָס איז דאָ געווען? — האָבען זיי איהם געפרעגט.

— גאָר נישט — האָט ער זיי געענטפערט — מיין פוטער איז אראָפּגעפאלען פון די טרעפּ.

— טאָ וואס האָט דאס דערלאנגט אזא זעץ?

— פארשטעהט איהר מיך — האָט ער געזאָגט קאָלט — דער קלאפּ איז, ווייל איך בין געלעגען אין פוטער.

———:———

זאָל ער נאָר אנטשעפּען.

מאָטעל האָט איינמאָל געבעטען ביי א גביר פינף רובעל, וועט ער דערפאר פאר איהם אראָפּשלעפּען די זון. דער גביר האָט איהם געגעבען די געלט און מאָטעל האָט געהייסען, מען זאָל איהם ברייגען א טישעל מיט א לאנגען שטעקען מיט א קרוק, אז מען האָט דאָס איהם געבראכט, האָט ער זיך ארויפגעשטעלט אויפ'ן טישעל און אויפגעהויבען דעם שטעקען אין דער הויך, און געקוקט אויפ'ן הימעל.

— פארוואס שלעפט איהר שוין ניט אראָפּ די זון ? — האָט איהם דער גביר געפרעגט.

— זייט אזוי גוט, — זאָגט צו איהם מאָטעל, — נאָט אייך דעם שטעקען און איהר טשעפּעט נאָר אָן די זון אָן קרוק, וועל איך שוין נאָכהער אראָפּציהען.

———:———

זיי דארף מען געבען אַ גאנצע חלה.

די פרנסי־חדש האָבען אמאָל געשיקט דעם „משרת הקהל" ער זאל אראָפּנעמען ביי מאָטלען די שבת־לייכטער פאר א קהל־שען שטייער, וועלכען מאָטעל האָט ניט געהאט צו באַצאָלען.

דער משרת האָט צוגענומען די לייכטער און מאָטעל איז אוועק אין מארק, געקויפט א גרויסע חלה און אוועקגעטראָגען אין קהל־שטיבעל. די פני־קהל זיינען אלע געזעסען ארום א טיש, ווען מאָטעל האָט זיי דערלאנגט די חלה.

— וואס איז דאָס פאר א חלה? — האָבען זיי איהם געפרעגט.

— פארשטעהט איהר מיך — האָט זיי מאָטעל געענטפערט — ביי מיר אין שטוב נעמט אלע שבת אראָפּ די לייכטער דער „סטאראזש" (באדינער) פון הויף, גיב איך איהם אָן „המוציא חלה", היינט איהר זייט דאָך אזוי פיעל „סטאראזשעם" מוז מען אייך געבען א גאנצע חלה.

———:———

ער זאָל רייבען און שווייגען.

מאָטעל האָט אמאָל גענומען א פּרוש אויף וועטשערע. ער האָט געהייסען דעם פּרוש ער זאל זיך געהן וואשען. דער פּרוש האָט געוואשען די הענט און זיך געזעצט ביים טיש. האָט איהם מאָטעל צוגעטראָגען א קעסטעל שוועבעלאך און געזאָגט:

— רייבט און שווייגט.

———:———

אַ בגד אויף אלע ימים טובים.

מאָטע חב"ר איז אמאָל געקומען אויף א חתונה אין אַ צו־ריסענעם בגד. רופט זיך צו איהם אָפּ דער מחותן:

— פע, מאָטקע, ווי שעהמסטו זיך ניט קומען צו אַ שמחה אין אזאַ צוריסענעם בגד?

— מיט מיין בגד — האָט מאָטעל געענטפערט — האָב איך זיך ניט וואס צו שעהמען. דאָס איז א בגד, וועלכער דיענט מיר פאר אלע ימים טובים: פסח, למשל, איז אין איהם ניטאָ קיין ברעקעל; שבועות איז ער דורך מיט א תקון; ראש השנה בלאָזט אין איהם פון אלע זייטען; יום כפור טויג ער אויף כפרות; חנוכה איז ער פול מיט לאַטקעס און פורים צושיט ער זיך אויף מאָן.

———:———

מאָטקע איז אַ שליח.

מאָטעל איז אמאָל געקומען צו א גביר בעטען א נדבה. דער גביר האָט גאר ניט געוואָלט געבען. זאָגט צו איהם מאָטעל:

— גיט א נדבה, ווייל איהר וועט ערגער מאכען.

— וואָס קען איך ערגער מאכען? — פרעגט דער גביר.

— פארשטעהט איהר מיך — האָט מאָטעל געזאָגט — איך בין דאָך דעם דלות א שליח, און אויב איהר וועט מיר ניט געבען, וועל איך שיקען דעם דלות אליין.

———:———

אונטער די אויגען.

מאָטעלס ווייב איז געקומען צו קהל מסרן אויף מאָטלען: ער האָט איהר געשלאָגען מכות אכזריות און האָט איהר אונטערגעשלאָגען די אויגען. קהל האָט גלייך געשיקט רופען מאָטלען און איהם גע'מוסר'ט, פארוואס ער שלאָגט זיין ווייב.

— איך האָב איהר געשלאָגען אונטער די אויגען — האָט מאָטעל געענטפערט — און אונטער די אויגען מעג מען אפילו דעם רב אויך שלאָגען.

———:———

זייט ניט געזונט.

מאָטעל איז אמאָל אריינגעגאנגען צו א ווילנער גביר און געזאָגט:

— זייט מיר געזונט, איך פאָהר אָפּ פון ווילנא און גיט מיר עפּעס אויף דער הוצאה.

דער גביר האָט איהם אָבער ניט געוואָלט געבען קיין נדבה. מאָטעל איז ארוים פון הויז און אין א רגע ארום זיך אומגעקערט און געזאָגט:

— ווייסט איהר, איך האָב זיך מיישב געווען, עס לוינט מיר ניט אוועקצופאָהרען. אלזאָ, זייט מיר שוין ניט געזונט.

———:———

מען האָט איהם אונטערגעהאקט.

עס האָט געטראָפען, אז א פּריץ האָט אמאָל אָפּגעשמיסען אַ ווילנער גביר. שפּעטער האָט דער געשמיסענער גביר אָנגע-כאפּט מאָטלען אין גאס און צו איהם געזאָגט:

— מאָטעל, זאָג מיר עפּעס א וויץ, וועל איך דיר געבען אַ שעהנע נדבה.

האָט מאָטעל געזאָגט:

— מען האָט דאָך אייך דאָ ניט לאנג אזוי אונטערגעהאקט און איהר זייט נאָך אלץ אזוי לאנג...

———:———

אָפּגעבען מיט הוילען.

מאָטקע איז אמאָל אריין צו איינעם א באקאנטען און זאָגט צו איהם:

— דו ווייסט, איך געה ווערען א דאָקטאר?

— דו, מאָטעל? — האָט דער באקאנטער זיך געוואונ-דערט — זאָג שוין וואס מיינסטו דערמיט?

— איך מיין פשוט, — האָט מאָטעל געענטפערט — מען האָט ביי מיר היינטיגע נאכט ארויסגע'גנב'עט די גאנצע בעט-געוואנט, מוז איך זעהן זיך אָפּלעגען אויף הוילען...

ער מיינט אָהן המצאות.

מאָטקע חב"ד האָט מען איינמאָל איינגעלאדען צו א נגיד'ישע חתונה אין מינסק. מען האָט געגעסען און געטרונקען און אָן מאָטקען אינגאנצען פארגעסען.

שפּעטער נאָך דער סעודה האָט מען זיך געכאפּט אז מאָטקע חב"ד איז דאָ און איהם געבעטען זאָגען אן המצאה.

מאָטקע איז געווען אויפגערעגט און געזאָגט:

— ויסעו מסוכות ויחנו ברפידים, געהאנגען זאָלען ווערען אלע מינסקער נגידים.

— וואָס איז דאָ די המצאה? — האָט דער רייכער עולם באליידיגט געפרעגט.

— איך מיין אָהן המצאות. — האָט מאָטקע געענטפערט.

פון אן אויסשטעלונג.

באקאנטע אידען האָבען באגעגענט מאָטקען געהענדיג אין גאס.

— פון וואנען געהסטו, מאָטקע? — האָבען זיי איהם גע־פרעגט.

— פון אן אויסשטעלונג. — האָט מאָטקע געענטפערט.

— וואָס פאר אן אויסשטעלונג?

— דער בעל־הבית האָט ארויסגעשטעלט מיינע כלי־בית אויפ'ן גאס.

אַ קייזער איז טייער.

דער אלטער דייטשער קייזער איז אמאָל געגאנגען אָנגע־טאָן אין ציווילע קליידער און געשפּאצירט אויף דעם בולוואר. אַ פרוי האָט פארבייגעטראָגען שוועבעלאך צו פארקויפען.

— גיב מיר א פּעקעל שוועבעלאך! — האָט דער קייסער אָפּגעשטעלט דער פרוי.

די פרוי האָט א קוק געטאָן אויף דעם מענשען און גלייך דערקאנט דעם קיסר. זי האָט איהם מיט גרוים עהרפורכט דער־לאנגט דעם פּעקעל שוועבעלאך.

— וויפיעל קאָסט דער פּעקעל? — האָט דער קיסר גע־פרעגט.

— הונדערט מארק! — האָט די פרוי געענטפערט.

— קאָסט דאָ אין בערלין דען אזוי טייער שוועבעלאך? — האָט דער קיסר פארוואונדערט געפרעגט.

— ניין, — האָט די פרוי געענטפערט — שוועבעלאך זיינען ביי אונז זעהר ביליג, נאָר א קיסר איז זעהר טייער.

דאָס איז זיין געשעפט.

אַ געוויסער גנב איז געגאנגען אין גאס און געפונען א ביי־טעל מיט געלט. קוים האָט ער עס אויפגעהויבען, האָט ער דערזעהן א אידעל געהענדיג די הענט פארבראָכען און וויינט ביטער.

— וואָס וויינט איהר? — האָט דער גנב געפרעגט דעם אידען.

— איך האָב פארלאָרען א בייטעל מיט געלט. — האָט דער איד געקלאָגט.

— וויינט ניט, — זאָגט דער גנב — אָט האָב איך נאָר וואס געפונען א בייטעל מיט געלט, זאָגט נאָר סמנים אויב דאָס איז אייערע, וועל איך אייך אָפּגעבען.

דער איד האָט געזאָגט געוויסע סמנים און דער גנב האָט איהם אָפּגעגעבען די געלט. דער איד האָט זיך זעהר געפרעהט, פאַרגעלעגט דעם געפינער עפּעס געלט, אבער יענער האָט זיך אָפּגעזאָגט פאר דער מצוה צו נעמען באצאָלט. דער איד האָט אריינגעלעגט די געלט אין קעשענע און אוועק.

אַז ער איז אבער געקומען אהיים, האָט ער זיך געכאפּט ער האָט ווייטער ניט די געלט. דער איד האָט ווייטער גענומען זוכען און מענשען האָבען איהם געזאָגט, אז זיי האָבען געזעהן, ווי דער מאַן וואס האָט איהם אָפּגעגעבען די געלט, האָט עס ביי איהם דערנאָך צוריק ארויסגענומען פון קעשענע. דער איד איז אוועק צום גנב און איהם געפרעגט:

— איך פארשטעה אייך ניט, אויב איהר האָט געוואָלט מיינע געלט, צו וואס האָט איהר עס געדארפט פריהער מיר אָפּ־געבען און דערנאָך ביי מיר צונעמען צוריק.

— דאָס איז גאָר צוויי זאכען — האָט דער גנב געענטפערט — השבת אבדה איז א מצוה און אויף דעם בין איך א איד און דארף אָפּגעבען; גנבה — דאָס איז אבער מיין פרנסה, און קיין אנדער פרנסה האָב איך דערוויל ניט.

———:———

אין אַזאַ היץ.

אַ גרויסער גביר א קארגער איז אמאָל קראנק געוואָרען אויף א היץ קראנקהייט. ער איז געווען זעהר שוואך און אלע דאָקטוירים האָבען איהם אָפּגעזאָגט דעם לעבען, דאן האָבען די ווייב און קינדער ארייגעפאלען אין ארון קודש מיט גרוים געוויין און מנדב געווען פופציג רובעל אויף צדקה, דער גביר זאָל גע־זונט ווערען. שפּעטער האָט גאָט טאקע געהאָלפען און דער גביר איז געוואָרען געזונט. אין א צייט ארום איז ער געוואָהר געוואָרען, אז מען האָט צוטיילט פאר זיינטוועגען פופציג רובעל אויף צדקה. האָט זיך דער גביר געבייזערט און געשריען אויף ווייב און קינדער, וואס זיי האבען עס אזוינעם געטאָן.

— דו האסט דאָך אונז אליין געהייסען. — האָבען די קינדער מפּני דרכי שלום וועגען געזאָגט:

— אזוי? — האָט זיך דער גביר געוואונדערט — אין אַזאַ היץ בין איך עס געלעגען, דאס איך זאל אזא זאך הייסען?

———:———

מיט וועמען ער וועט ריידען.

אַ גרויסער גביר, אבער זעהר א פּראָסטער מענש, האָט געמאכט א גרויסען מאָלצייט, אויף וועלכען ער האָט איינגע־לאדען אלע רבנים און חכמים פון שטאָט. אויך האָט ער איינ־געלאדען א פּאָר גבירים, פּראָסטע מענשען ווי ער אליין. צו דער איינלאדונג צו די גבירים, האָט ער צוגעשריבען א פּאָר ווערטער בזה הלשון: „איך בעט אייך, טייערע פריינט, קומט צוגעהן, ווייל אויב ניט, וועל איך ניט האבען מיט וועמען א וואָרט אוים־צוריידען.

———:———

אַן עצה צום שלאָפען.

— וואָס פאר אַן עצה טוט מען איך זאל קענען שלאָפען? — האָט אמאָל א גביר געפרעגט ביי זיינעם א באקאנטען, א קלוגען מענשען.

— לייגט דעם קאָפּ אויפ׳ן קישען — האָט דער באקאנטער גערעאטען.

— וואָס רעדט איהר? — האָט זיך דער גביר געוואונ־דערט — און אויף וואס מיינט איהר ליגט מיין קאָפּ ביז איצט?

— אייער קאָפּ ביז איצט — האָט דער באקאנטער געלאסען געזאָגט — ליעגט אויף שווינדעל... דערפאר קענט איהר ניט שלאָפען.

———:———

יעדעם יאָהר — אַ נייע הגדה.

צו אַן אויפגעקומענעם גביר, וואס איז נישט געווען קיין גרויסער חכם און אויך נישט קיין וואזשנער איד, איז אמאָל אריינגעקומען א מחבר מיט זיינס א פירוש אויף דער הגדה, ער זאָל ביי איהם זיין הגדה קויפען.

— שוין ווידער א פרישע הגדה — האָט זיך דער גביר צובייזערט. — כ׳האָב נאָך די פאַר א יעהריגע הגדה, צו וואס דאַרף מען יעדעם יאהר פרישע הגדות?

— מ׳דארף יאָ יעדעם יאָהר א פרישע הגדה — האָט דער מחבר געענטפערט — ווייל, פארשטעהט איהר מיך, דער וואס איז פאר א יאהרען געווען א „תם" איז שוין היינט א גאנצער חכם, און דער פאר־אַ־יעהריגער „שאינו יודע לשאול" איז שוין גאָר היינט א „רשע"...

———:———

עס פרעהט איהם זעהר.

אַ גובערנאַטאר פון א געוויסער שטאָט איז איינגעלאַדען געוואָרען פונ'ם אויפזעהער פון טורמע צו האלטען א רעדע פאר די ארעסטאַנטען, ער איז ארויף אויף דער טריבונע מיט א ליעב-ליכען שמייכעל, און האָט אזוי אָנגעהויבען:

— עס פרעהט מיך פון טיעפסטען הארצען צו זעהן דאָ אַזאַ גרויסען עולם.

— גענוג, מיר ווילען מעהר ניט הערען. — האָבען די ארעס-טאַנטען זיך צושריען, — לאָזט אונז צוריק אין אונזערע גע-צעלטען.

מעכב דאָס עסען.

אַ שווער האָט צוגעזאָגט זיין אײדעם קעסט, ביז וואנען איהם וועט אויסוואקסען א באָרד. אז דעם אײדעם האָט אָבער אָנגעהויבען וואקסען א באָרד — האָט ער זי אָפּגעגאָלט.

דער שווער האָט איהם איינמאָל געכאַפּט ביי דער ארבייט, און האָט איהם אוועקגעשלעפּט צום רב.

— גוואלד, רבי, — האָט דער שווער גע'טענה'ט — מיין אייִדים גאָלט די באָרד.

— וואָס איז דאָס מיט אייך? — האָט דער רב זיך געווענדעט צום אייִדעם — ווי טוט עס א איד אזא זאך?

— רבי, — ענטפערט דער יונגערמאַן — איך מעג עס על פּי דין. מען ווייס דאָך, אז די וואָנסעס מעג מען אָפּגאָלען ווען זיי

זיינען מעכבֿ דעם עסען. מיין שווער האָט מיר צוגעזאָגט צו גע־בען קעסט ביז מיר וועט אויסוואקסען א באָרד, און ווי איך וועל האָבען א באָרד, הערט ער אויף מיר צו געבען. נו, איז דאָך די באָרד מעכבֿ דאס עסען.

———:———

ווען זי זאָל עס אָנטאָן!

די פרוי האָט געוואָלט דער מאן זאל איהר קויפען א מאנ־טעל, אבער ווערליג זי האָט איהם געקאַנט, האָט זי מורא גע־האט דאָס ביי איהם בעטען. זי איז אבער געפאלען אויף אן המצאה און געזאָגט:

— עס האָט זיך מיר היינטיגע נאכט גע'חלום'ט, אז דו האָסט מיר געקויפט א מאנטעל, מיין מאן.

— זעהר גוט, — האָט דער מאן איילינג געענטפערט — אין קינפטיגען חלום וועסטו דעם מאנטעל אָנטאָן.

———:———

דער מענש ,וואָס איהם איז תמיד גוט.

— כ'קען א מענשען, וואס איז איהם שטענדיג גוט.

— דהיינו?

— ווינטער איז איהם גוט — קאַלט, ווייל ער טראָגט קליי־דער, וואס זיינען גוט צוריסען, און שיך, וואס זיינען גוט—פאר'ן טייוועל; זומער איז איהם גוט—היים, ווייל ער וואוינט אין א שטיבעל, וואָס איז גוט—פאר א טורמע; א ווייבעל האָט ער איז זי א גוטע—ארורה, און ווי לאנג ער לעבט איז ער גוט—אויף צרות...

———:———

דעם פּאַרוקמאַכערס שילד.

אַ געוויסער פּאַרוקמאַכער האָט אויפגעהאַנגען אַ שילד איבער זיין טהיר אויף וועלכען עס איז געווען אויסגעמאָלט ווי אבשלום רייט אויף זיין עזעל, בלייבט הענגען מיט זיינע האָר אָן אַ בוים און יואב שטעכט איהם, דערביי איז געווען אונטערגעשריבען „וואָלט ער אבער געטראָגען אַ פּאַרוק, וואָלט ער ניט געהאַנגען געוואָרען.

———:———

אַ גרויסער העלד.

אַ איד איז געשטאַנען דערביי ווי אַן אָפיציער איז אראָפּגעפאַלען פון אַ פערד.

— אַ שאַנדע! — האָט דער איד אויסגערופען — ביי מיר וואָלט אַזוינס ניט טרעפען.

— ביזט דאס אַזאַ גרויסער רייטער? — האָט מען דעם אידען געפרעגט.

— ניין, — האָט דער איד געענטפערט — איך מיין נאָר ביי מיר וואָלט עס ניט געטראָפען, ווייל איך וואָלט אויף דעם פערד ניט אַרויפגעקראָכען.

———:———

שבת׳דיגער קוגעל.

זונטאג ביי טאָג איז געקומען אַן אָרימאַן צו אַ קאַרגען גביר און געבעטען עסען.

— איהר וועט עסען שבת׳דיגע קוגעל? — האָט דער קאַרגער געפרעגט דעם אָרימאַן.

— יא, — האָט דער אָרימאַן מסכים געווען.
— וועט איהר אזוי גוט זיין קומען צו מיר דעם קומענדיגען שבת, וועט איהר געפינען קוגעל... — האָט דער גביר געזאָגט.

———:———

טאָ וואָס לערענט ער דאָקטאָר?

צוויי קינדער חברים זיינען אַוועקגעפאָהרען אין דער פרעמד לערנען און איינמאָל אויף זומער צייט זיך צוריקגעקעהרט צו זייערם עלטערענס הויז, פרעגט איינער דעם אַנדערען:
— חבר, וואס איז דיין אידעע אין לעבען?
— לעבען און לאָזען לעבען — האָט דער אַנדערער געענטפערט.
— טאָ פאַרוואָס שטודירסטו דאָקטאָר? — האָט איהם דער ערשטער געפרעגט.

———:———

אַ סימן.

אין אַ בויד, וואָס איז געווען פול אָנגעפאַקט מיט פאַרשוינען האָט זיך איינער אַנידערגעזעצט אויף אַן אַנדערענס פוס.
— רבותי, זאָגט דעם אמת — האָט ער אַ פרעג געגעבען — אויף וועמענס פוס זיץ איך דאָס?
— אויב דער פוס איז מיט אַ בלויען זאָק, איז ער מיינער — האָט אַ איד אַ חסיד געענטפערט.

———:———

פאַרוואָס מען איז רייך אָדער אָרעם.

אין אַ טהעאַטער איז געווען אַ גרויסער אַקטיאָר, וועלכער האָט אַפילו גענומען אַ סך שכירות איז אָבער דאָך געווען זעהר אָרעם, ווייל ער פלעגט זיין גאַנצע געלט פאַרטאָן אויף פרויען, אין זעלבען טהעאַטער איז אויך געווען אַן אַקטריסע, דוקא ניט קיין גרויסע קינסטלערין, דערפאר זעהר א שעהנע, און כאָטש זי פלעגט נעמען קליינע שכירות איז זי דאָך געווען זעהר רייך, זי פלעגט באַקומען פיעל מתנות פון מענער, האָט איינמאָל די אַרטיסטען געפרעגט דעם אַרטיסט:

— וואָס איז די מעשה מיט אייך? דוכט זיך איך נעם אַ העלפט שכירות פון אייך, דאָך בין איך רייכער פון אייך?

— הערט איהר — האָט איהר דער אַרטיסט געענטפערט — דאָס וואָס אייך מאַכט רייך, מאַכט עס מיר אָרעם.

———:———

וואָסערע מאכלים די גבירים קאָכען זיך.

אַ גבירישער משרת האָט חתונה געהאַט מיט אַן אָרימע מיידעל, ויהי היום האָט ער צו איהר געזאָגט:

— איך פלעג זעהן ווי מיין בעל-הבית פלעגט עסען פיינ-קוכען, אפשר וועסטו פאַר מיר אויך מאַכען דעם מאכל?

— איך האָב אָבער ניט קיין פוטער — האָט די ווייב גע-ענטפערט.

— מאַך אָהן פוטער.

— עס איז אָבער אויך ניטאָ קיין אייער, — האָט די ווייב ווייטער גערעדט.

— מאַך אָהן אייער.
— און וואו נעמט מען ווייצענע מעהל?
— מאַך מיט קאָרענע מעהל.
— און וואָס איז וועגען אַ סקאָווראָדע (אַ באַק פּען)?
— בעגעה זיך אָהן דעם.

האָט די ווייב געפאָלגט דעם מאַן, זי האָט גענומען קאָרענע מעהל, פאַרמישט מיט וואַסער און דאָס אַרויפגעלעגט אויף הייסע קוילען באַקען.

וואָס עס איז פון דעם געוואָרען, איז לייכט צו פאַרשטעהן: פון איין זייט איז דער מאכל פאַרברענט געוואָרען און פון דער אַנדער זייט איז עס געוועזען רויע טייג, די ווייב האָט דערלאַנגט דעם מאכל דעם משרת האָט ער עס גענומען עסען, זיך גלייך פאַרקרימט און געזאָגט:

— דער טייוועל ווייסט זיי וואָסערע מאכלים די גבירים קאָכען זיך און וואָס זיי האָבען ליעב... מען קען דאָך דאָס אין מויל ניט נהמען.

אַ קליינער מאָגען.

צו אַ קאַרגען גביר איז געקומען אַן אָרימאַן בעטען, ער זאָל איהם נעמען אויף שבת. — איך וועל קיין סך ניט עסען, ווייל איך האָב אַ קליינעם מאָגען, ווי אַן אכט־יאהריגער קינד.

דער קאַרגער האָט זיך געלאָזט איינרעדען און האָט דעם אָרימאַן געלאַדען אויף שבת. ביים טיש האָט דער אָרימאַן גע־געסען פאַר דריי מענשען, האָט איהם דער קאַרגער געפרעגט:

— אַ מענש וואָס האָט אַ קליינעם מאָגען, ווי אַן אַכט יאָהריגער קינד, ווי קען דאָס אַזויפיל עסען?

— איהר האָט מיר ניט פאַרשטאַנען — האָט דער אָרימאַן געזאָגט — איך האָב געמיינט, אַז מיין מאָגען איז גרויס ווי דער גאַנצער אַכט יאָהריגער קינד.

וואָס איז דאָס פאַר אַ קריינק.

אַ קליינשטעדטעלשע אידענע איז געקומען אין אַ גרויסער שטאָדט, זי איז געגאַנגען אין גאַס, זיך אַן עפּעס פאַרטשעפּעט, איז געפאַלען און אָפּגעשלאָגען איהר האַנד. זי איז אַוועק זוכען אַ דאָקטאָר, ערשט זי זעהט אויף אַ שעהנע טיר שטעהט אַ קליינע שילד „דאָקטאָר", איז זי דאָרט אַריין און געבעטען אַ רפואה צו איהר האַנד.

— איך בין ניט קיין דאָקטאָר מעדיצין — האָט איהר דער מאַן פון הויז געענטפערט — איך בין אַ דאָקטאָר פילאָזאָפיע.

— וואָס איז דאָס פאַר אַ מין קריינק? — האָט די אידענע געפרעגט.

אַלץ ווי מען טראַכט.

ביי אַ קלוגען רב האָט מען אַמאָל געפרעגט, — עס שטעהט דאָך „אַל תרבה שיחה עם אשה", פאַרוואָס רעדט איהר מיט ווייבער?

האָט זיי דער רב געענטפערט:

— עס איז בעסער צו ריידען מיט אַ אידענע און טראַכטען וועגען גאָט, איידער צו ריידען מיט גאָט און טראַכטען וועגען אַ אידענע.

איינע פאַר זיך די צווייטע פאַר'ן אורח.

איינער האָט געהאַט אַ שלעכטע, בייזע פרוי, זי פלעגט פיינט האָבען אָרימע לייט, איינמאָל האָט דער מאַן איהר גע־בראַכט אַן אורח אַן אָרימאַן און איהר געפרעגט:

— וואָס האָסטו פאַר אונז אויף מיטאָג?

— קריינק און יסורים האָב איך פאַר אייך, — האָט זי גע־זאָגט מיט גרויס צאָרן.

— איינע עס דו און די צווייטע גיב דעם אורח — האָט דער מאַן געזאָגט — פאַר מיר וועל איך שוין אויסגעפינען עפּעס אַן אַנדער מין שפּייז.

———:———

אַז מען גיט מכות קריגט מען יסורים.

צוויי חקרנים האָבען גע'חקרנ'ט:

— אין פלוג איז דאָך די קשיה, וואָס טוט דאָ ר' יהודה אין מיטען מיט דעם דצ"ך, עד"ש באח"ב.

— דער תירוץ איז פשוט — האָט דער אַנדערער געזאָגט — ר' יהודה האָט דאָך שוין איינמאָל אַ טעות געהאַט מיט תמר'ן, דעריבער מאַכט ער שוין יעצט סמנים.

— אָבער ניכאַי וואָלט ער בעסער געבען תמר'ן די מכות און אין דער הגדה — דעם זיגעל, מיט'ן שטעקען, מיט'ן שניפּטוך?

— אַז ער וואָלט געגעבען תמר'ן מכות, וואָלט זי איהם גע־געבען יסורים...

———:———

פאַראַן נאָך בעסער.

— בעסער ווי אַ גלאָז וויין איז גאָר ניטאָ — האָט אַ טרינקער אַמאָל געזאָגט אין אַ געזעלשאַפט.

— אַ פלאַש וויין איז בעסער — האָט אַ גרעסערער טרינקער געזאָגט.

———:———

ער מוסר'ט וועמען ער האָט ליעב.

— זאָג נאָר, מיין פרוי, וואָס ביזטו אַזוי אין כעס אויפ'ן מגיד, פאַרוואָס ער האָלט דיר שטענדיג אין איין מוסר'ן ? ווייסטו דען ניט, אַז דער מגיד וויל זיין גלייך צו גאָט, און גאָט וועמען ער האָט ליעב, דעם שטראָפט ער אַ סך.

———:———

דעם רבינ'ס חקירות.

אַ מיידעל איז געקומען צום חסידישען רבי'ן מיט אַ שאלה, — מען האָט אַריינגעשטעקט אַ מילכיגע לעפעל אין אַ פליישיגען טעפּעל.

דער רבי האָט זיך פאַרטראַכט אַ ווייל און דערנאָך געזאָגט אויפ'ן קול :

— לאָמיר באַטראַכטען דעם ענין גוט, אַ מילכיגע לעפעל אין אַ מילכיגען טעפּעל אַפילו מען זאָל אַריינשטעקען, איז כשר ; אַ מילכיגע לעפעל אין אַ פליישיגען טעפּעל אַז מען זאָל ניט אַריינשטעקען, איז אויך געוויס כשר ; ווידער פאַרקעהרט, אַ

פליישיגע לעפעל אין אַ פליישיגען טעפעל איז כשר אפילו אריינ־שטעקענדיג, אין אַ מילכיגען טעפעל מען זאָל די פליישיגע לעפעל ניט אריינשטעקען, איז ווייטער כשר, נאָר די גאַנצע שאלה איז מעהר ניט, ווייל ביי אייך האָט געטראָפען אַז אַ מילכיגע לעפעל האָט מען אריינגעשטעקט אין אַ פליישיגען טעפעל, נו, דאָס וועט שוין דער מתנגדישער רב אויך וויסען.

———:———

אַ קלאַפּ פאַרגעהט און אַ וואָרט באַשטעהט.

פורים בשעת אלע האָבען געשלאָגען המנ'ען האָט איינער אַ געוויסער שניידער אנשטאָט צו שלאָגען אָנגעהויבען המנ'ען שטאַרק צו שילטען.

— וואָס איז דאָס? — האָט מען איהם געפרעגט.

— גאַנץ פשוט, אַ קלאַפּ פאַרגעהט, אַ וואָרט באַשטעהט, — האָט ער געענטפערט.

———:———

אַ הצלחה פון אַ גוי.

אין אַ שעהנעם פריהלינגס־טאָג פאַר פסח געהט אַ פרומע אַלטע אידענע פון בית־מדרש מיט'ן גראָבען „קרבן מנחה"־סדור אין דער האַנט און גייענדיג אַזוי פאַרטראַכט איז זי אריין אין מיטען אַ גויאישע לויה. דערמאָנענדיג זיך, אַז היינט איז ראש־חודש ניסן, שאָקעלט זי מיט'ן קאָפּ:

— אָט דאָ זעהט מען די הצלחה פון אַ גוי! אַ קלייניגקייט אַ ביסעל אַזאַ זכיה צו שטאַרבען אין ראש חודש ניסן! וואָס וואָלט עס אַ שטייגער געאַרט דעם רבונו־של־עולם, ווען אויף דעם אָרט פון אַ גוי שטאַרבט בעסער אַן אָרימער איד?...

———:———

אַ מלבוש אויף אַלע ימים טובים.

איינער אַן אָרימאַן, פון די פרֶעהליכע קבצנים, האָט זיך באַריהמט, אַז ער פאַרמאָגט ברוך־השם, זיין אייגענס אַ מלבוש איז ער פון די אמת'ע מלבושי כבוד, צוגעפּאַסט צו אַלע ימים־טובים פון אַ גאַנץ יאָהר:

פסח — איז אין איהם נישטאָ קיין גאַנץ ברעקעל.
שבועות — איז ער דורך און דורך מיט תיקון.
ראש השנה — פון אַלע זייטען בלאָזט.
יום כפור — טויג ער אויף אַכצעהן כפּרות.
חנוכה — איז ער פול מיט לאַטקעס.
פורים — צושיט ער זיך אויף מאָן.

———:———

אַן אויסגעצייכענטע טרעפערקע.

מאַטקע חב"ד האָט זיך אמאָל באַריהמט פאַר זיינע פריינד, אַז ער קאָן אַן אויסגעצייכענטע טרעפערקע, וואָס טרעפט אַלעס וואָס זי וואַרפט נאָר אויס, האָבען איהם חברה געבעטען ער זאָל זיי ברייננגען צו איהר, האָט ער זיי גענומען און אַוועקגעפיהרט צו זיין ווייב,

— ווען מיינסטו, מאַטקע? — האָבען איהם די חברה געפרעגט — דאָס איז דאָך דיין ווייב?

— נו, איך מיין טאַקע איהר — האָט מאַטקע געענטפערט — זי איז אַן אויסגעצייכענטע טרעפערקע, ווען נאָר זי וואַרפט אויף מיר מיט אַ טעלער אין קאָפּ, טרעפט זי שטענדיג.

———:———

אינטערעסאַנטע ערקלעהרונג.

אַ אידישער חקרן האָט אַמאָל געפרעגט: פאַרוואָס רופט מען קרעפּלאַך מיט'ן נאָמען „קרעפּלאַך״? האָט איהם דער צווייטער חקרן געענטפערט: דריי שפּיצען ווי קרעפּלאַך האָבען זיי? און ווייך זיינען זיי אויך ווי קרעפּלאַך, היינט זאָגט אַליין, פאַרוואָס זאָל מען זיי נישט רופען קרעפּלאַך?

―――:―――

ער איז אַ מלמד.

א י ד — רבי, איך בין גקומען צו אייך, איהר זאָלט מיך בענשען, איך זאָל האָבען אַ סך קינדער.

ר ב י — איהר זייט דען אַ „בעזדיעטניק?״

א י ד — ניין, איך בין אַ מלמד.

―――:―――

אַ למדן.

אַ ישוב'ניק, וועלכער האָט זיך געהאַלטען פאַר אַ למדן, איז איינמאָל אַריין שבועות ביינאַכט צו נאָך אַ ישובניק אין הויז און האָט געהערט ווי יענער האָט צו קדוש געזאָגט „זמן חרותנו״.

— גראָבער יונג איינער! — האָט דער למדן אויסגעשריען — מילא פסח זאָגט מען „זמן חרותנו״ עסט מען כאָטש חרוסת, אָבער וואָס איז היינט פאַר אַ חרותנו אויף דיין קאָפּ?

―――:―――

פשוט דערוואָרגען.

אַ חסיד איז געקומען צום רבי'ן בעטען פאַר זיין ווייב, וואָס ליגט מסוכן קראַנק.

— געה אהיים און זאָרג נישט — זאָגט איהם דער רבי.

אין עטליכע טעג אַרום קומט ווידער דער חסיד מיט אַ געוויין:

— אוי רבי, די פלונית'טע מיינע איז געשטאָרבען.

— עס קען נישט זיין — מאַכט דער רבי רוהיג — איך האָב אַליין אַרויסגעריסען ביים מלאך־המות פון די הענט דעם חלף זיינעם.

— רבי זי ליגט דאָך פאָרט אַ טויטע.

— אויב אַזוי — זאָגט דער רבי — איז נישט אַנדערש, אַז דער בעל דבר האָט זי גענומען און פשוט דערוואָרגען.

אַ בעל קורא אַ למדן.

חברה בעלי מלאכות האָבען באַשלאָסען זיך אָפטיילען אין אַ באַזונדער שוהל. זיי האָבען געפיהלט, אַז דאָרט ביי די לומדים און גבירים האַלט מען זיי גאָר פאַר קיין מענשען ניט, זיי קענען קיינמאָל זיך ניט דערשלאָגען צו קיין עליה, צו קיין כבוד. ביי זיי, אין דער אייגענער שוהל, האָבען זיי דערפאַר באַשלאָסען נעמען נקמה און געמאַכט אַ תקנה, אַז קיין למדן טאָר זיך צווישען זיי ניט געפינען.

איינמאָל האָט זייער בעל-קורא געמאַכט אַ טומעל, ער האָט געפונען אַ גרייז אין דער תורה. „קרח" דאַרף זיין מיט אַ „לאַנגען כף" און עס איז גאָר מיט אַ „חית".

ווען חברה, האָבען דאָס דערהערט, האָבען זיי זיך אָפּגערופען:

— אָ, ווען דו ביזט שוין אַזאַ למדן צו כאַפּען גרייזען אין דער תורה, טאָרסטו זיך ביי אונז שוין ניט געפינען.

———:———

די אונגליקליכסטע.

— מיר זיינען די אונגליקליכסטע אין דער וועלט — האָט זיך אַ קעכין באַקלאָגט. — קאָכען מיר שלעכט, טרייבט מען אונז אַרויס; קאָכען מיר גוט, לאָז מען פאַר אונז אַ מכה; זיינען מיר שען, ליידען אונז ניט די בעלי-בית'טעס; זיינען מיר מיאוס — קען דער בעל-הבית אונז ניט אָנקוקען.

———:———

אַן עצה פון אַקלוגען.

צו ר' אייזיק מאיר דיק האָט זיך איינגעסען אַ מאַן, וועלכער פלעגט איהם בעטען אויף אַלע חתונות. דער בעטער האָט גוט געוואוסט, אַז ר' אייזיק מאיר וועט אויף די חתונות ניט געהן, נאָר ביי יעדעס מאָל בעטען פלעגט איהם ר' אייזיק מאיר געבען עטליכע קאָפּיקעס, און צוליב דעם פלעגט ער איהם בעטען.

ר' אייזיק מאיר האָט געזוכט אַ מיטעל ווי פון איהם פטור צו ווערען.

איינמאָל, ווען ער האָט איהם געבעטען אויף אַ חתונה נעמט ר' אַייזיק מאיר אַרוים אַ גילדען און בעט ביי איהם אויסגאָב.

—איך האָב ניט, — האָט דער בעטער געזאָגט.

— טו, נאַ דיר דעם געלדען און געה בייט אָפּ.

דער בעטער האָט צוגענומען דעם גילדען, איז אַוועק און שוין מעהר קיין מאָל ניט געקומען צוריק.

———:———

אן איינלאדונג.

אַ שמש האָט איינגעלאדען א בעל-הבית אויף פיער חתונות מיט איין מאָל.

— אויף וועלכע זאָל איך פריהער געהן? — פרעגט דער בעל-הבית.

— געהט אויף אלע פיער — האָט דער שמש געענטפערט.

———:———

אזאַ זאך צו עסען איז פארבאָטען.

אין דייטשלאנד, אויף א באל, איז געזעסען א פארברענטער אנטיסעמיט, וועלכער האָט אויסגערעדט אויף אידען אלדאָס בייז. אנטקעגען איהם ביים טיש איז געזעסען א אידישע פרוי. די פרוי האָט צופעליג א געניץ געטאָן. דער אנטיסעמיט האָט דאס באמערקט און געזאָגט:

— איהר זעהט, די אידישע מאדאם האָט אויפגעעפענט איהר מויל גרייט מיר איינצושלינגען.

— איהר איהרט זיך, מיין הערר — האָט די פרוי געענט־פערט — אונז אידען איז פארבאָטען שווייַנען־פלייש צו עסען.

———:———

ער דערהערט.

ריכטער: איך גיב אייך א יאהר טורמע.
באשולדיגטער: איך בין טויב, הערר ריכטער, איך הער נים.
ריכטער: איהר זיינט פריי.
באשולדיגטער: א שעהנעם דאנק אייך, הערר ריכטער.

„מה נשתנה"

א גרויסער אידישער געלעהרטער האָט אמאָל געזאָגט:
— ביי אידען איז מען שוין אזוי איינגעוואוינט, אז עס זאל אין קיין זאך נים זיין קיין סדר, אז ווען עס קומט פסח, און מען דערזעהט פאר זיך א שטיקעל סדר. פרעגט מען גלייך די קשיה „מה נשתנה".

אַ נאַרישער ליגנער.

אין א געזעלשאפט האָט זיך א יונגערמאן בארימט, אז ער איז אויסגעוועזן גאנץ אייראָפּע, און האָט געהאט אויפטראגע מיט די גרעסטע מענער.
— און מיט די דארדאנעלען האָט איהר זיך געזעהן? — האָט איהם איינער פון דער קאָמפּאַניע געפרעגט.
— וואָס הייסט געזעהן? — האָט דער יונגערמאן זיך באַרימט — איך האָב מיט זיי וויפיעל מאָל מיטאג געשפייזט אין איינעם.

פאַרזעהן די שטריכעלאך.

אַ חסיד איז געקומען צו אַ רבי'ן בעטען אויף קינדער. זאָגט דער רבי צו איהם:

— געה אהיים, איבער אַ יאהר אין דער צייט וועט דיין ווייב האָבען אַן אינגעל.

אין אַ יאהר ארום איז דער זעלבער ווידער געקומען צום רבי'ן און דערצעהלט איהם, אז זיין ווייב האָט גאר געהאט צוויי מיידלאך מיט איין מאָל.

דער רבי האָט זיך פארטראכט און געזאָגט:

— די זאך איז אזוי, איך האָב געזעהן אין הימעל שטעהט אָנגעשריבען, אז דיין ווייב וועט היינטיגס יאהר האָבען אַ בן, נאָר דער „בן" איז געוועזן פארשטריכעלט, און דאס האָט גאָר בעדייט ב' נקבות. און אָט די שטריכעלאך האָב איך ניט באַמערקט.

דער אונטערשייד.

אַ קלוגער מאַן האָט אמאָל געזאָגט:

— איך האָב מאמערקט איין וויכטיגען אונטערשייד צווישען די מענער און די פרויען. דער מאן מוז אימער פאר עפּעס מורא האבען. פארלירט ער די מורא פאר גאָט, הויבט ער אָן מורא האבען פאר זיין ווייב. ווען, אבער, אַ פרוי הערט אויף מורא צו האבען פאר גאָט, האָט זי שוין אפילו פאר'ן באָרדער אויך קיין מורא ניט.

געווים אַ חסיד.

— וואָס זאָגסטו, — האָט איינער געפרעגט ביים אנדערן — וואָס איז דער יצר הרע, א חסיד צו א מתנגד?

— געווים א חסיד. — האָט איהם יענער געענטפערט.

— פון וואנען נעמסטו דאס?

— ווייל מען זעהט איהם אָפט ביים רבי'ן.

———:———

טראָגען נישט.

— שוין צייט, מיין מאן, מיר צו קויפען א נייע זומער־הוט, אלע מיינע באקאנטע טראָגען שוין אזעלכע שעהנע נייע הית.

— פארוואס, מיין ווייב, שטענדיג קוקסטו אויף דעם וואס טראָגט און קיינמאָל נישט אויף דעם וואס טראָגט נישט?

— אדרבא, זאָג דו, ווער, א שטיינער, טראָגן נישט?

— ווער, פרעגסטו? די געשעפטען מיינע טראָגען נישט.

———:———

מוז אויסשפייען.

צוויי סוחרים פון א קליין שטעטעל זיינען געקומען קיין ווארשע, בשעת געהן אין גאס, פלעגט איינער פון זיי אויס־שפייען יעדעם מאָל ווען ער האָט דערזעהן דורכגעהן א שעהנע פרוי, פרעגט איהם דער צווייטער:

— וואָס געפעלען דיר אזוי נישט די ווארשעווער פרויען, וואָס דו שפייסט אזוי אפילו אויף די שעהנסטע פון זיי?

— דו האָסט, גוטער ברודער — ענטפערט יענער — א טעות און פשוט פארקערט, ווען איך דערזעה דורכגעהן א שעהנע פרוי, דערמאָן איך זיך דאמאָלס אין מיין ווייב די מיאוס'קייט, וואָס איך האָב דאָרטען איבערגעלאָזט אינדערהיים און איך מוז אויסשפייען.

———:———

ער האָט באַצאָלט.

דער רב פון שטאָט האָט אויסגערעדט א בעל-הבית:

— איך האָב געהערט — האָט ער געזאָגט צו איהם — אז דו האסט שבת א גאנצען טאָג געשפּילט אין קארטען. דאָס איז א גרויסע עבירה.

— רבי, — האָט דער בעל-עבירה געענטפערט — איהר מעגט מיר גלויבען, איך האָב פאר דער עבירה שוין גוט באַצאָלט.

———:———

ער האָט זיך דערמאנט די סדרה.

אַ איד האָט אָפּגעשטעלט מאטקען אין גאַס און איהם אַ פרעג געגעבען.

— מאָטקע, וועלכע סדרה געהט היינטיגע וואָך?

— איך האָב טאקע געהאט פארגעסען די סדרה — האָט איהם מאָטקע געענטפערט, — נאָר אז איך האב אייך דערזעהן, האָב איך זיך דערמאנט, אז היינטיגע וואָך געהט קרח.

———:———

אַ יונגער משיב.

אין שטעטעל ג—א געהט זיך אהיים פון ביהמ"ד אן עלף־יעהריגער אינגעל, אן עילוי'ש קעפעל, האלטענדיג א יורה־דעה אונטער'ן אָרעם. באגעגענט איהם דער שטאָט־אפיקורים און וויל פון איהם קאַטאָוועם טרייבען.

— אינגעלע, אינגעלע, לערנסט דאָך עפעס יורה־דעה'ס, וועל איך דיך א שאלה פרעגען: מיין ווייב האָט נעכטען באלד נאָכ'ן אָפּעסען דאָס פליישעג, צוקייעט א שטיקעל קעז און עס אַראָפּגעלאָזט אין קעהל, וואס טוט מען איצט מיט איהר?

— איהר ווייסט נישט וואס? — ענטפערט איהם דרייסט דער אינגעל — מ'שטעקט זי איין צעהן מאָל אין דר'ערד...

———:———

עס ציהט זיי צו אומגליקען.

— האָסטו שוין געהערט די נייעס — האָט איינער דערצעהלט דעם אנדערען — מאקס'עס ווייב איז אנטלאָפען מיט א שאופער.

— מאָדנע מענשען די שאופערס — האָט דער אנדערער באַמערקט — נאָר עס ציהט זיי צו אומגליקען.

———:———

ער האָט מורא.

ביי אן אפיקורס האָט מען אמאָל געפרעגט פארוואס ער שרעקט זיך, ווען עס הויבט אָן דונערען און בליצען.

— איך האָב מורא, — האָט ער געזאָגט — טאָמער גיט גאָט נאָך א תורה.

———:———

שלעכט אזוי און שלעכט אזוי.

איינער האָט זיך געקלאָגט:

— שוין נישט איינמאָל האָב איך געפּרואווט דאָ אין שטאָט בעטען מ'זאָל מיר באָרגען א גמילת-חסד, ווייל קיינער מיר נישט געטרויען, ווייל איך בין דאָ א פרעמדער און קיינער קען מיך נישט, און ביי אונז אינדערהיים אין מיין שטאָט, הייסט עס, איז געווען א פארקערטער אומגליק: קיינער האָט מיר נישט געוואָלט באָרגען דערפאר וואס מ'קען מיך, שלעכט אזוי און שלעכט אזוי!

—:—

אמת'ע שוסטער!

א אידישע טרופּע האָט זיך פארקליבען אויסער דעם תחום המושב אין רוסלאנד, וואו זיי האָבען געוואָלט שפּילען אין טע-אַטער. דער גובערנאטאר האָט די ארטיסטען ארעסטירט.

לויפט דער אנטרעפּענער צום גובערנאטאר:

— הער גובערנאטאָר, בעל-מלאכות מעגען דאָך וואוינען אויסער די טשערטא, פאר וואס שיקט איהר זיי ארויס?

— ארטיסטען זיינען נישט קיין בעל-מלאכות. — ענטפערט דער גובערנאטאר.

שרייט אוים דער אנטרעפּענער:

— וואַשע פּראָוואָסלאָדיטעלסטוואָ, זיי זיינען דען ארטיס-טען? דאס זיינען דאָך אמת'ע שוסטער!

—:—

אויף אַ נייע שמחה.

אַן אָרעמאַן פלעגט קומען צו זיין רייכען קרוב אויף יעדען יום-טוב און שמחה.

איינמאָל איז ער דאָרט אָבגעזעצען עטליכע וואָכען פאר יום-טוב — א פּאָר וואָכען נאָך יום-טוב און ענדליך איז ער אוועקגעפאָהרען. מיט א פּאָר טאג שפּעטער קומט ער צוריק.

— וואָס איז עפּעס?

— פארשטעהט איהר מיך — זאָגט דער אָרעמאַן דעם קרוב — איך האָב שוין א חזקה צו זיין ביי אייך אַן אורח אויף אלע ימים-טובים און שמחות — נאָר אויף איין יום-טוב בין איך נאָך נישט געווען, אויף דעם יום-טוב וואס איהר מאכט ווען איהר ווערט פון מיר פּטור... בין איך דאס איצט געקומען.

———:———

אויב איינער שטארבט.

אַן אלט פּאָרפאָלק, נאָכדעם וואס זיי האָבען אויסגעגעבען די איינגסטע טאָכטער זייערע, זיצען זיי פארנאכט-צייט און שמועסען צווישען זיך ווי איינצואָרדנען דאָס לעבען איצט אויף דער עלטער, ווען זיי זיינען געבליבען אליין „אַ זיידע מיט א באָבע".

— הערסטו, מיין ווייב, וואָס איך וועל דיר זאָגען — מאכט דער אלטער — אין אונזערע יאהרען דארף מען געדענקען דעם סוף פון א מענשען און מ'טאָר נישט פערגעסען דעם טויט... אויב איינער פון אונז ביידע שטארבט חלילה, נעם איך תיכף און פאָהר אוועק קיין ארץ-ישראל.

———:———

אַ שעהנער נדן.

צוויי באַקאַנטע לאַנד־קבצנים, וואָס גײען אַרום אין די הייזער פון שטאָט צו שטאָט, האָבען זיך באַגעגענט, רופט זיך אָן איינער צום אַנדערען:

— מעגסט מיר אָפּגעבען מזל־טוב, גוטער ברודער, גאָט האָט מיר געהאָלפען, איך האָב אויסגעגעבען מיין עלטערע טאָכטער און ווייסטו ווער דער איידעם מיינער איז? דו מוזט איהם אויך קענען, ער איז טאַקע פון אונזער צעך: פישקע דער האַרבאַטער.

— געוויס קען איך איהם. אַ פיינעם איידעם, אַזאַ יאָר אויף מיר, וואָס פאַר אַ נדן האָסטו איהם געגעבען?

— פרעג נישט, ס'איז שוין איינמאָל אַ ממזר־יונג! ער האָט מיר אָפּגעשוונדען די הויט ווי ס'געהער צו זיין! איך האָב איהם געמוזט אָפּגעבען גאַנץ ליטאַ מיט זאַמוט און אַלע דאָרטיגע הייזער געהען אין זיין גבול אַריין און איך טאָר נישט אַהין מעהר טאַביק שמעקען. וואָס זאָגסטו?

— אַ, יאָ, אַ שעהנער נדן? — הלואי זאָל איך מיין אינגע־רער טאָכטער קענען געבען אַזאַ שעהנעם נדן!

———:———

אַ וואונדערבאַרער חזן.

ב ע ר ע ל: אַך, שמערעל, האָב איך לעצטען שבת געהערט אַ חזן, עפּעס וואונדערבאַרעס!

ש מ ע ר ע ל: מיט וואָס האָט ער דיך אַזוי איבערראַשט?

ב ע ר ע ל: וואָס הייסט מיט וואָס? נישט קיין שטימע, נישט קיין נגינה, נישט קיין עברי, און דאָך אַ חזן!

———:———

וואָס פון איהם וואָלט ווערען.

מאָטקע חב"ד איז אמאָל צונויפגעקומען מיט גרויסע רבנים, גדולי-ישראל און פאר זיי געזאָגט שארפע וויצען.
רופט זיך אָפּ איין רב, א באריהמטער גאון:
— זעה, מאָטקע, שטעל זיך פאר מיט אזא גוטע קאָפּ ווי דו האָסט, ווען דו וואלסט זיך גענומען צום לערנען, וואס פאר אַ גרויסער גאון פון דיר וואָלט אויסוואקסען?
מאָטקע איז געשטאַנען טיף פארטראכט אין עפּעס א מחשבה.
— וואָס טראכסטו, מאָטקע? — האָט מען איהם געפרעגט.
— איך טראכט — האָט מאָטקע זיך געווענדעט צו דעם גאון, וואס האָט צו איהם גערעדט — ווען איהר, אזא גרויסער גאון ווי איהר זייט, נעמט זיך דאָס צו וויצען, וואס פאר א שאר־פער וויצלינג איהר וואָלט געווען.

ווי אין ספירה.

מען האָט א אידען, א סוחר, געפרעגט ווי געהט עס איהם אין מסחר.
— פונקט ווי אין ספירה. — האָט דער איד געענטפערט.
— וואָס מיינט איהר? — האָט מען איהם געפרעגט.
— גאָר פשוט, פונקט ווי אין ספירה, מען צעהלט און מען צעהלט, און מען זעהט נית א גראָשען פאר די אויגען.

אַ מיטעל געגען שרעק פון אַ ווייב.

דער מאן איז געקומען שפּעט אהיים, האָט איהם די פרוי באגעגענט מיט א געוויין.

— איך האָב דאָ געהאַט אזויפיל שרעק — האָט די פרוי געקלאָגט — שוין צוויי שעה אז דו האסט געדארפט קומען, וואס האָב איך ניט איבערגעטראכט האָט מיט דיר געטראָפען. די הארץ פאלט מיר ארוים פון שרעק.

— גוט, איך וועל שוין מאכען, אז דו וועסט זיך מעהר ניט שרעקען, — האָט דער מאן געענטפערט.

— וואס וועסט דו טאָן?

— איך וועל זיך פארסטראכירען (אינשורען) אויף עטליכע טויזענט רובעל. — האָט דער מאן געענטפערט.

ער איז שמוציג.

די בעל־הבית'טע איז אריין אין קיך, ערשט זי טרעפט די דינסט־מיידעל עסט שטעהענדיג, פרעגט זי איהר:

— שרה, פארוואס עסט דו עפּעס שטעהענדיג? פארוואס זעצט דו זיך ניט צו ווי אלע מענשען?

— איך שטעה, ווייל די שטול איז שמוציג. — האָט די דינסט קאלט געענטפערט.

עס וועלען ניט זיין קיין אנדערע אָרימעלייט.

מאָטקע חב"ד איז אַמאָל אריין צו א גביר בעטען א נדבה. דער גביר איז געווען א קארגער און האָט מאָטקע'ן גאָר ניט געגעבען און נאָך איהם געוויזען די טיר.

— איהר וועט איינגיכען אליין ווערען אָרעם. — האָט מאָטקע געזאָגט.

— פון וואנען ביזטו דאָס אזוי זיכער? — האָט דער גביר איהם געפרעגט.

— גאנץ פשוט, — האָט מאָטקע געענטפערט — אָרימעלייט מוזען דאָך זיין אויף דער וועלט, אויב איהר און אייער גלייכען וועלען די אָרימעלייט גאר ניט געבען, וועלען זיי דאָך אויסשטארבען פון הונגער, וועט איהר מוזען ווערען די אָרימעלייט.

———:———

אַ קיילעכדיגער יתום.

אַ שגץ אין א דאָרף איז געוואָרען אין כעס און גע'הרג'עט זיין פאָטער און מוטער. האָט זיך אן אדוואָקאט אָנגענומען איהם צו פארטיידיגען אין געריכט.

ביים משפט האָט דער אדוואָקאט אזוי גע'טענה'ט:

— הערען ריכטער! מיין קליענט האָט טאקע באגאנגען א שרעקליכען פארברעכען, כב'עט אבער מען זאָל איהם מילדערען די שטראָף, נעהמענדיג אין אכט, אז ער איז א קיילעכדיגער יתום.

———:———

די מורא פאַר תחית-המתים.

העניך האָט געזאָגט קדיש נאָך א ווייטען קרוב, וואס איז געשטארבען און איהם איבערגעלאָזט א רייכע ירושה, פלעגט ער שוין אלע טאָג דאווענען פאר'ן עמוד. אז עס איז געקומען ביי דער הויכער שמונה עשרה, האָט ער שטענדיג איבערגעהיפּט דעם „מחיה המתים".

נאָך א לענגערע צייט אזוי דאוונען, האָט איהם דער רב גע־רופען און מיט איהם פארפירט א שמועס:

— וואָס איז מיט אייך, ר' העניך, געשעהן אזעלכעס וואס איהר האָט אויפגעהערט צו גלויבען אין תחית-המתים?

— חס-ושלום, רבי, — האָט העניך געענטפערט — ווער גלויבט נישט אין דעם? איך זאָג נישט „מחיה-המתים" ווייל איך האָב מורא, טאָמער מאכט זיך טאקע תחית-המתים און מיין ריי־כער קרוב ווערט צוריק לעבעדיג און נעמט צוריק די ירושה.

———:———

נישט באשערט.

מען דערצעהלט, דאס אין מלחמה צייט ווען ניקאָלאי דער צווייטער איז דורכגעפאָהרען א קליין שטעטעל איז אויפ'ן גאַס געשטאַנען א פרומער איד און האָט זיך זיך שוין מכין געווען צו מאכען די ברכה: שחלק מכבודו לבשר ודם. פלוצלונג אבער איז איהם ארייגעפאָהרען אין באק אריין א געזונטע און גרויסע האנט פון א קאָזאק, — האָט ער שוין פארענדיגט מיט דער ברכה: שכחו וגבורתו מלא עולם...

———:———

צעהן געבאָט פאר ווייבער

(ארויסגעגעבען פון די מענער)

א נ כ י — איך, נאָר איך בין דיין מאַן.
ל א י ה י ה ל ך א ח ר י ם — קוק נישט אויף קיין אנדערע.
ל א ת ע ש ה ל ך פ ס ל — מאלעווע זיך נישט ס׳פנים.
ל א ת ש א ל ש ו א — גיב נישט אוים אומזיסט קיין געלט אויף נארישקייטען.
ז כ ו ר א ת י ו ם ה ש ב ת — געדענק נישט צו מאָנען אויף שבת.
כ ב ד א ת — האלט עהרליך מ י י ן מאמען, ד י י ן שוויגער.
ל א ת ר צ ח — כאפ נישט די קיך-בארשט צו מיר.
ל א ת ג נ ו ב — מאך נישט קיין „קניפּלעך".
ל א ת ע נ ה ע ד ש ק ר — טראָג נישט קיין פלאָטקעס.
ל א ת ח מ ו ד א ש ת ר ע ך — זאָל דיך נישט פאר־גלוסטען אזא קליידעל, וואס עס טראָגט דיין שכנ׳ם ווייבעל.

———:———

ער איז אויך דאָסזעלבע.

איינער האָט אמאָל אָנגערופען מאַטקען מיט דעם נאָמען שגץ. האָט איהם מאַטקע גלייך געענטפערט:

— וואָס ווארפט איהר מיר אזוי אויף? אזא פויער ווי איהר זייט, האָט איהר דאָך אויך געמוזט זיין פריהער א שגץ.

———:———

ווען ווער עס הרג'עט.

— וואָס איז דער אונטערשיעד פון א סאָלדאט ביז א דאָקטאָר?

— א סאָלדאט הרג'עט ווען ער טרעפט; א דאָקטאר — ווען ער טרעפט נישט.

— וועלכע באשעפעניש גיט מעהר מילך פון א בהמה?

— א מילך־הענדלער.

זאָל ער ווארטען ביז יענעם טאָג.

אַ שדכן האָט זיך געוואָלט נוקם זיין אָן אן אלטען בחור, וועלכען ער האָט נישט געקאָנט צוטרעפען מיט קיין שדוך. קומט ער איינמאָל צו איהם און זאָגט:

— איך האָב פאר דיר זעהר א גוטען שידוך. די פריילין איז א גרויסע יפת־תואר, העכסט געבילדעט, קלוג, א בת־יחידה ביי רייכע עלטערן פון שווערע טויזענטער, נאָר... זי האָט א חסרון: איינמאָל אין דריי יאָהר ווערט זי משוגע אויף איין טאָג.

— ס'מאכט נישט אוים. איך באשטעה, — זאָגט דער בחור.

— טאָ ווארט ביז זי וועט משוגע ווערען...

די גערעכטע קשיה אויף אלע נעמען

— פארוואס האָט מען מיין ווייבעל, די מרשעת א נאָמען געגעבען — „גיטעל" ?

— פארוואס הייסט מיין שוויגער, וועלכע פארביטערט מיר מיינע יאהרען, — „זיסעל" ?

— פארוואס רופט מען דער ווייבעל, וואס וואוינט קעגענ־איבער, און גיט מיר ניט טאָג און נאכט קיין רוה, גאָר — „מנוחה" ?

— וואָס איז דער שכל, אז דער שטאָטישער באגרעבער זאָל גאָר הייסען — „חיים" ?

— פארוואס זאָל דער נגיד, וואס האָט פיינט צו געבען א נדבה, טראָגען דעם נאָמען — „נתן" ?

— דער שמש פון שוהל, א איד א חלש, קען קוים א טריט געבען — זאָל גאר הייסען „לייב" ?

— איצט, א שטייגער, א מיאוסע מיידעל רופט מען גאָר „שיינע ?" דעם גרויסען אטלעט — „קליינמאן" ? דעם בעטלער — „רייכמאן" און דעם שטומען — „זינגער" ?

— און די לעצטע קשיה : דעם חכם פון שטאָט רופט מען גאָר שעפס ?

פארוואָס חזנים זיינען נאראָנים.

מען האָט געפרעגט מאָטקען, פארוואס זאָגט די וועלט, אז חזנים זיינען נאראָנים ?

— גאנץ איינפאך, — האָט מאָטקע געענטפערט — ווען זיי וואָלטען זיין קלוגע, וואלטען זיי נישט געבעטען פאר יענעם, נאָר פאר זיך.

אַ כעלמער חשבון.

אַ פרעמדער האָט אין כעלם עפּעס געגעסען אין אַ גאסט־הויז. נאָכ'ן עסען פרעגט ער די בעל־הבית'טע, „וויפיעל קומט פון מיר?“

רעכענט אוים די אידענע: קרופּניק מיט ברויט — 7 גראָשען, קרעפּלעך מיט פלייש אויך 7 גראָשען. צוזאמען 11 גראָשען.

— איהר האָט אַ טעות, 7 און 7 איז 14 — זאָגט דער פרעמדער.

קלערט און קלערט די אידענע און רופט זיך אָן:

— ניין, איך האָב נישט קיין טעות. צוויי מאָל 7 איז 11 און נישט 14. אַ ראיה: איך האָב חתונה געהאט מיט מיין מאן האָב איך געהאט 4 קינדער און ער אויך 4 קינדער, דערנאָך האָב איך פון איהם אויך געהאט 3 קינדער, הייסט דאָס: איך האָב 7 און ער האָט 7 און דאָך איז ביי אונז אין שטוב פאראן נאָך 11 קינדער.

שווער צו געפינען אזא מענש.

עס איז איינער אוועק פון זיין ווייב. מען האָט איהם לאנג ארומגעזוכט און איהם נישט געפונען. דערנאָך אין אַ צייט ארום איז ער אליין אהיים געקומען. מען האָט איהם געפרעגט די סיבה פון זיין באהאלטען זיך, האָט ער געענטפערט:

איך האָב דערמיט געוואָלט ווייזען מיין ווייב, אז איך בין נישט אבי־וועמ, אז אזא מענש ווי איך איז שווער צו געפינען...

בלויז לשם מצוה

אַ מיידעל פון פרומע עלטערן האָט זיך פארליבט אין אַ קריסט. יענער האָט זיך מגייר געווען. די עלטערן זיינען אבער געווען געגען דעם שדוך און מיט איהר כסדר איינגע'טענה'ט וועגען דעם.

— איך האָב זיך פארליבט אין דעם גר, — האָט דאָס מיידעל געזאָגט — בלויז לשם מצוה, ווייל עס שטעהט אין פסוק: ואהבת את הגר.

זיי שטימען יא איין!

אַ פּאָרפאָלק זיינען געקומען צו אַ רב זיך גט'ן. דער רב האָט זיי גענומען איבעררײדען זיי זאָלען ווערען שלום און ווײ־טער לעבען צוזאמען.

— לאָמיר אקאָרשט הערען, — האָט דער רב געזאָגט — פארוואס ווילט איהר זיך דאס גט'ן.

— מיר קענען ניט שטימען צוזאמען. וואָס ביי איהם איז נאַכט איז ביי מיר טאָג, און פארקעהרט. — האָט די ווייב גע־זאָגט.

— טאָ וואס ווילט איהר? — האָט דער רב געפרעגט.

— א גט! — האָבען ביידע אין איין קול ארויסגערעדט.

— אָט זעהט איהר, — זאָגט דער רב — איהר שטימט טאקע איין אין איין זאך — אין גט. אפשר וועלען מיר געפינען אן אויסוועג און איהר וועט שטימען אין נאָך זאכען אויך. לעגט עס דערווייל אָפּ.

זי זעהט עס, נעבעך, נישט...

אַ כעלעמער אידענע איז געקומען קיין ווארשא צו א דאָק־טאָר:

— פאניע דאָקטאר לעבען, — האָט זי גענומען וויינען, — איך בין קראנק.

— וואָס איז אייך? — פרעגט דער דאָקטאר און נעמט זי באטראכטען.

— עס איז מיר שלעכט, פאניע דאָקטאר לעבען, איך זעה גאָרנישט.

— וואָס הייסט איהר זעהט גאָרנישט?

— יאָ, יאָ, — וויינט די אידענע מיט ביטערע טרערען — אָט אזוי ווי איהר הערט פאניע דאָקטאר לעבען, איך זעה נעבעך גאָרנישט, אָט למשל דאָרט דעם טשוועקעלע אויף דער וואנט, איהר זעהט דאָס?

— איך זעה עס, — זאָגט דער דאָקטאר.

— און איך זעה דאָס נישט, — האָט זיך צוקרעכצט די אי־דענע...

—:—

ער האָט דריי טעמים.

מאָטקע איז אריין צו זיינעם א באקאנטען, אויפ'ן פריה־מאָרגען. יענער האָט איהם פיין אויפגענומען און געפרעגט צו וועט ער אפשר נעמען אמאָל אביסעל שנאפס?

האָט איהם מאָטקע געענטפערט:

— ווי זאָל איך אייך זאָגען. ערשטענס, איז ביי מיר פאר'ן דאווגען; צווייטענס, האָב איך שוין געמאכט; דריטענס — ווייזט טאקע אהער, וועל איך מאכען שהכל.

—:—

ווי ווער עס שטארבט.

ביים טויט פון א פליטה'ניק זאגט מען: — „ער האָט זיך אוועקגעפעקעלט".

פון אן אקטיאָר: — „געענדיגט די קאָמעדיע".

פון אן עלעקטראָטעכניק: — „אויסגעגאנגען די עלעקטריע".

פון א שניידער: — „פארטיג מיט דער קאפאָטע".

פון א שוסטער: — „אויסגעצויגען די קאָפּיטעס".

פון א בוכהאלטער: — געמאכט דעם סך־הכל".

פון א פידלער: — „געפּלאצט די סטרונע".

פון א בעל־עגלה: — „אוועקגעפאָהרען".

———:———

געגעסען אָהן א היטעל.

מאָטקע חב"ד איז איינמאָל אריינגעפאלען אין בית המדרש מיט א נייס. ער האָט געשוואוירען מיט די הארבסטע שבועות, אז ער האָט אליין געזעהן ווי דער רב האָט געגעסען אָהן א היטעל. קיינער האָט איהם אבער ניט געוואָלט גלויבען, וואָרום ווי קען דאָס מעגליך זיין דער רב זאל עסען בגלוי ראש.

זאָגט מאָטקע: „אויב איהר וועט זיך מיט מיר וועטען אין עטליכע רובעל, וועל איך אייך נאָר דערצעהלען ווי אזוי דאָס איז פארגעקומען, וועט איהר מיר שוין גלויבען."

חברה האָבען זיך אבער געהאלטען ביי דאס זייעריגע, אז דאָס איז א זאך וואס איז אוממעגליך און האָבען איינגעשטימט זיך וועטען מיט מאָטקען אין דריי רובעל.

מאָטקע האָט געהייסען די געלט איינלעגען און געזאָגט:

— געוויס האָב איך געזעהן דעם רב עסען אָהן א היטעל, נאָר אין א יארמולקע.

———:———

די שכירות פון שענקערס.

אין א קליין שטעטעל האָבען כמעט אלע אידען געהאלטען שענקען. די פויערים פון די ארומיגע דערפער פלעגען קומען צוויי מאָל אין וואָך אין שטעטעל און אין שענק און דאָרט לאָזען זייערע געלט.

די שטעטעל מיט די שענקערס האָבען אָבער אויך געהאט אַ רב און זיי האבען ניט געהאט מיט וואס צו צאָהלען איהם שכירות. האָבען זיי געמאכט אַן אסיפה און באשלאָסען, אז מען זאָל אוועקשטעלען א פעסעל און יעדער שענקער וועט אריינגיסען אלע טאג א גלעזעלע בראנפען און מען וועט דאס פארקויפען און דער רב וועט פון דעם ציהען זיין חיונה.

אז עס איז געקומען פרייטאג און מען איז געגאנגען פארקויפען די ווייץ. כאפט מען זיך צום פעסעל און מען וויל פארזוכען, ערשט עס איז א פולע פעסעל מיט ריינע וואסער.

שפעטער האָט זיך ארויסגעוויזען, אז יעדער שענקער האָט אנשטאט בראנפען געגאָסען וואסער און דאביי געטראכט, אז איין קליינע גלעזעלע וואסער אין א פולע פעסעל וועט ניט זיין קאנטיג.

אן עצה אין נויט.

אַ יונגער מגיד איז געקומען אין א שוהל זאָגען די ערשטע דרשה אין זיין לעבען. ער האָט זיך זעהר דערשראָקען און פון ציטערניש האָט ער פארגעסען זיין דרשה.

דער מגיד האָט זיך אומגעקוקט הין און הער און האָט געזעהן, אז די שוהל איז געפאקט, און ווארט אויף זיינע ווערטער, האָט ער א טראכט געטאָן, אז ער מוז באלד אויסגעפינען אן עצה, ווי צו באפרייט ווערען פון זיין אונגליק.

— רבותי ! — האָט ער פלוצלונג אויסגעשריען — עס הערט זיך סמאלינעס, מיר דאכט זיך, אז עס ברענט אין שטאָט.

דער גאנצער עולם האָט זיך געלאָזט לויפען. אין א פערטעל שעה ארום איז די שוהל געוואָרען לעדיג.

דער מגיד איז דערווייל אוועק אהיים איינ'חזר'ן די דרשה.

———:———

זאָל גאָט אליין טאָן !

מאָטקע חב"ד האָט גענומען א צעטעל אין דער לאָטעריי, אז עס איז געקומען דער טאָג פון ציהען, האָט מאָטקע תפלה געטאָן צום רבונו של עולם מיט אזא לשון :

— רבש"ע, גיב מיר דעם גרויסען געווינס, פון 200 טויזענד רובל, איך פארזיכער דיר היילוג, אז א העלפט פון דעם וועל איך צוטיילען אויף צדקה, נאָר אויב דו, רבש"ע, גלויבסט מיר ניט, צוטייל אליין א העלפט און די אנדערע העלפט גיב מיר.

———:———

ער האָט ניט געהאט דעם זכות.

אין ווילנא איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער גרויסער שוהל. באלד האָט א גרויסער עולם ארומגערינגעלט דעם אָרט, זיך צוקוקען צו דער שרפה, באלד איז אבער אָנגעלאָפען מאָטקע חב"ד און געשריען :

— האָט רחמנות, אידען, רחמנים בני רחמנים, פארדינט א מצוה און לאָזט מיך אנקוקען דעם פייער. איך האָב ניט געהאט דעם זכות צו זעהן דעם בית המקדש ברענען, לאָזט מיר כאָטש זעהן, ווי די שוהל ברענט.

———:———

ער עסט ניט פאר'ן דאַווענען.

רפאל דער חזן איז פארפאָהרען צו גאסט ביי זיין קוזין אין דער גרויסער שטאָט. דער קוזין איז געווען א פרייער, אבער דער חזן האָט פון דעם ניט געוואוסט. אז דער חזן איז אויפגעשטאַנען אויף מאָרגען גאנץ פריה, האָט נאָך זיין קוזין דער בעל־הבית געשלאָפען. באלד האָט ער זיך אויפגעהויבען, זיך ארומגעוואשען און זיך גלייך געזעצט צום טיש עסען.

איז דער חזן אריין אין גרויס וואונדער און געפרעגט:

— ווי עסט דאָס א איד פאר'ן דאַווענען?

— האָט קיין מורא ניט, קוזין, — האָט דער פריינט געענטפערט — איך דאַווען נישט.

ער וועט זיך ניט באָדען, ביז ער וועט קענען שווימען.

זומער, אין זעהר א הייסען טאָג, האָט זיך גרשן דער שטאָט־חכם געגאנגען באָדען. ער איז אריין אין טייך און פארקראָכען אין א זומפּ און איז שיעור ניט דערטרונקען געוואָרען. מען האָט זיך אָבער פון אלע זייטען באלד געלאָזען אין וואסער און איהם געראטעוועט. אז מען האָט איהם אָפּגעראטעוועט, האָט גרשון געשוואוירען אז מהיום והלאה געהט ער ניט אריין אין וואסער, ביז ער וועט קענען גוט שווימען.

ער מאַכט פון די מעלות חסרונות.

ר׳ ירוחם, דער שטאָדטישער מיוחס, האָט גענומען אן איי־דעם א ישיבה בחור פאר זיין טאָכטער. דער איידעם האָט ערשט געהאט אָפּגעלעבט א שטיקעל צייט מיט דער טאָכטער אין שלום, אבער ר׳ ירוחמ׳ן איז ער שוין ניט געווען געפעלען.

— פארוואס געפעלט אייך ניט אייער איידעם? — האָט מען איהם געפרעגט.

— ווייל ער קען ניט שפּילען אין קאָרטען און טרינקען קיין בראָנפען, — האָט ר׳ ירוחם געענטפערט.

— נו, דערפאר האָט איהר איהם דאס פיינט? — האָט מען איהם געפרעגט — דאָס איז דאָך גאר מעלות?

— יע, — האָט ר׳ ירוחם געענטפערט — ניט קענען שפּילען און טרינקען איז א מעלה, די צרה איז אָבער, וואס ער קען ניט שפּילען און שפּילט; קען ניט טרינקען און טרינקט.

אַ נייער פּרוש אויף דער הגדה.

אַ מחבר האָט געמאכט א נייעם פּרוש אויף דער הגדה. האָט ביי איהם איינער געפרעגט:

— רבי, איז דען דאָ קנאפּ פּרושים אויף דער הגדה, וואס ווילט איהר נאָך מיט אייער פּרוש?

— פארשטעהט איהר, — האָט איהם דער מחבר געענט־פערט — מיט יענע פּרושים קען איך ניט מאכען דעם פּסח.

פאר וואס מען דארף דעם בעל-עגלה אין מזרח וואנד.

א בעל-עגלה אין א קליין שטעדטעל איז געווארען רייך, האט ער געקויפט א שטאט אין בהמ"ד אין מזרח-וואנט, לעבען ארון-קודש.

איינמאל איז אריין אין בהמ"ד דעם בעל-עגלה'ס אלטער באקאנטער, ערשט ער זעהט, ווי דער פריינט זיינער שטעהט אויבען־אן. איז דאס איהם געווען א וואונדער און ער האט איהם געפרעגט:

— ווי קומסטו אויבען־אן אין מזרח?

— וואס וואונדערסטו זיך אזוי? — האט איהם דער רייכער בעל-עגלה געענטפערט — דו זעהסט דאך א פולער מזרח מיט פערד, מוז מען דאך האבען צו זיי א בעל עגלה.

ער קען ניט קריגען קיין נדבה.

אן ארימאן איז אריין צו א גביר בעטען א נדבה. דער גביר האט אבער אויף דעם ארימאן אנגעשריען און געזאגט, אז קיין אורחים גיט ער ניט קיין נדבות.

— איך בין קיין אורח ניט — האט דער ארימאן גע'טענה'ט

— איך בין א היגער, א געבוירענער.

— עס קען ניט זיין, — האט דער גביר געענטפערט — ווען דו וואלסט געווען א היגער, וואלסטו שוין לאנג וויסען, אז איך גיב קיין נדבות ניט; ביזטו דאך ניט קיין היגער, און אורחים גיב איך ניט.

די „קשיות" מיט די תירוצים"

צוויי אָרימע בחורים האָבן זיך געטראָפען צוזאַמען. זאָגט איינער צום אנדערען:

— איך האָב א טאָג, וואס ווען איך קום עסען, קארמעט מען מיר מיט קאשע, אבער קאשע און ווידער קאַשע.

— דו האָסט ניט וואס צו זינדיגען — האָט דער אנדערער געענטפערט — איך האָב א טאָג, וואו מען קארמעט מיר שטענדיג מיט תירוצים, מען האָט גראדע ניט געקאָכט; די קעכין איז ניט געווען אין שטוב. די ווירטהין האָט קיין צייט ניט, א. ז. וו., היינט וואס איז בעסער די קאשע צו די תירוצים?

דעם שניידער'ס ענטפער.

דער שטאָט-גבאי האָט אויסגערעדט א שניידער אן עזות-פנים און צו איהם אזוי געזאָגט:

— עס איז דאָך ניט אויסצוהאלטען פון אייערע קינדער. א גאנצען טאָג לויפען זיי נאָך דעם שטאָט-משוגע'נעם און שעמען זיך ניט.

— איהר זייט אליין שולדיג אין דעם — האָט דער שניידער געענטפערט — אז איהר האָט גענומען א פראָסטען שוסטער און איהם אָנגענומען פאר דעם שטאָט-משוגענעם, האָבען דערפאר די קינדער פאר איהם קיין דרך ארץ ניט. ווען איהר וואָלט אָבער אָנגענומען די שטעלע פאר זיך און געוואָרען דער שטאָט-משוגענער, וואָלטען די קינדער געהאט פאר אייך גרויס דרך-ארץ.

ער האָט טויזענט עדות וואָס האָבען ניט געזעהן.

— וואָס ענטפערסטו אויף די רייד פון די פינף עדות ? — האָט א שופט געפרעגט א גנב, זיי אלע זאָגען דאָך, אז זיי האָבען אליין געזעהן, ווי דו האָסט גע'גנב'עט.

— מאלע, וואָס זיי זאָגען — האָט דער גנב געענטפערט — פינף מענשען זיינען דאָך ניט די גאנצע וועלט ; אָט קען איך ברייננען טויזענט עדות וואס האָבען מיך ניט געזעהן גנב'נענדיג.

———:———

אז ער האָט פריהער ניט געוואָלט נעמען — קומט איהם איצט ניט.

א פריסטאָוו איז געקומען אין א אידישען מנין, וואס איז ניט געוועזן געמעלדעט, און דאָרט צוגענומען די ספר־תורה, און אָנגעגעבען אויף זיי אין געריכט.

דער ריכטער איז געוועזן א גרויסער אידען־פריינט און האָט געזאָגט :

— איידער אידען האָבען מקבל געוועזן די תורה, האָט גאָט געוואָלט געבען די תורה צו אלע פעלקער, נאָר זיי האָבען ניט געוואָלט נעמען, טאָ וואס האָסטו, פריסטאוו, זיך איצט מיישב געוועזן אזוי שפעט צוצונעמען ביי די אידען די תורה ? אלזאָ, גיב זיי גלייך אָפּ צוריק.

———:———

איבער אַ קליינינקייט.

אַ דינסט-מיידעל האָט גענומען זיבען גילדען א זמן (א האלב יאהר).

די גאנצע זעקס חדשים האָט זי געדינט געטריי און די בעל-הבית'טע איז פון איהר געווען צופרידען. סוף זמן האָט זי זיך עפּעס צוקריגט מיט דער בעל-הבית'טע. יענע האָט געגעבען דער דינסט פינף קאָפּיקעס און דעם רובעל (זיבען גילדען איז א רובעל מיט פינף קאָפּיקעס) האָט זי געזאָגט, וועט זי איהר ניט געבען.

— דערלאנג אין געריכט — האָט מען געראטען דער דינסט-מיידעל — דו וועסט געווים געווינען.

— איבער א רובעל — האָט די דינסט-מיידעל געענט-פערט, — לוינט זיך ניט בייז מאכען מיט א בעל-מבית'טע.

―――:―――

אַ מתנה.

אַ רבי איז אמאָל קראנק געוואָרען. האָבען זיינע חסידים איהם געשאָנקען יאהרען, יעדער האָט אויפגעשריבען אויף א צעטעלע וויפיעל ער שיינקט פון זיינע יאהרען דעם רבי'ן. דעם צעטעל האָט מען אוועקגעטראגען צו דעם רבי'ן ער זאל זעהן ווי זיינע חסידים זיינען איהם געטריי. דער רבי האָט געזעהן דאס זיין גבאי האָט איהם געשאָנקען דרייסיג יאהר מיט דריי שעה.

— וואָס איז דאָס פאר א חשבון? — האָט איהם דער רבי געפרעגט.

— א פראָסטער חשבון, — האָט דער גבאי געענטפערט — דריי שעה שיינק איך אייך פון מיינע יאהרען און דרייסיג יאהר שיינק איך אייך פון מיין ווייבס יאהרען.

―――:―――

פון וואָס זי דיינקט.

נאדולא, די מוטער פון ראטשילד, האָט געלעבט זעהר לאנג. ווען זי איז אלט געוואָרען ניינציג יאהר, האָט זי זיך דערפיהלט שוואך און זיך געלאָזט קורירען פון א גרויסען דאָקטאר.

דער דאָקטאר האָט איהר קורירט א פּאָר חדשים און די מא־דאָם ראָטשילד האָט זיך ניט געשפּירט בעסער.

— ווי עס שיינט — האָט זי איינמאָל געזאָגט צום דאָקטאר — האלט איהר, אז איך האָב מיר איינגעבילדעט א קריינק, ווייל איהר היילט מיר ניט אויף דעם וואס איך באקלאָג זיך פאר אייך.

— פארצייהען זי מיר, מאדאם, — האָט דער דאָקטאר גע־ענטפערט — פון אלט קען מען ניט מאכען יונג.

אויף דעם האָט איהם מאדאם ראָטשילד געענטפערט.

— ניין, ליבער דאָקטאר, איך דיינק גאר ניט פון דעם איך זאָל ווערען אינגער, איך וויל נאָר ווערען עלטער.

די אַלטע פריילין.

אן אלטע מיידעל איז אמאָל גערופען געוואָרען אין געריכט אלס עדות.

ווי אלט זיינט איהר, פריילין? — האָט דער ריכטער גע־פרעגט.

דאָס מיידעל האָט זיך דערשראָקען, און זי האָט געשוויגען.

— איך פרעג דאָך אייך ווי אלט איהר זענט? — האָט דער ריכטער ערנסט געפרעגט.

זי האָט ניט געענטפערט, נאָר זי איז רויט געוואָרען. דער ריכטער האָט באלד פארשטאַנען פארוואס זי וויל ניט ענט־פערען, האָט ער צו איהר געזאָגט:

— מיט אייער שווייגען מאכט איהר נאָך ערגער, ווייל וואס עס גערויערט לענגער, ווערט איהר דאָך אלץ עלטער...

———:———

אַ ווייבערשע פרעטענזיע.

א מאן האָט אמאָל געגעבען זיין ווייב געלט זי זאל קויפען פאר איהם א פלעשעל ביער, זי איז געגאנגען, געקויפט. טראָגענ־דיג אהיים איז זי געפאלען, צובראכען די פלאש ביער און פאר־שטאָכען א האנט. זי איז ארייננעפאלען אין שטוב מיט א כעס, גענומען שילטען דעם מאן מיט טויטע קללות, שרייען אויף איהם מיט משונה קולות.

— וואָס בין איך שולדיג? — האָט דער מאן זיך געבעטען רחמים ותחנונים ביי איהר, — וואָס האָסטו צו מיר?

— ער פרעגט נאָך! — האָט זי געשריען — ווער דען איז שולדיג? דו וואָלסט מיר קיין געלט געגעבען, וואלט איך ניט גע־גאנגען און וואָלט ניט געפאלען...

———:———

אַ מיטעל פאר קונים.

דאָס געשעפט פון סוחר ה׳ דרעהרעדעל איז פון טאָג צו טאָג געגאנגען צום גרונד. ווען ער איז ארייננעגאנגען און געפרעגט זיינע משרתים צו עס זיינען עפעס געווען קונים, האָבען זיי איהם געענטפערט: „קיין הונט נישט אפילו״.

איינמאָל איז ער זיך מישב און נעמט אראָפּ פון די טהירען ביים געוועלב די מזוזות, נישט צוליעב אפּיקורסות, ער איז א גאנץ פרומער און זאָגט צו זיינע משרתים:

— אצינד וועט כאָטש אין געוועלב אריינקומען אמאָל א שד.

———:———

ער וויל אַסך.

אדורכפאָהרער איז אריינגעגאנגען אין א קרעטשמע, וואס איז געשטאַנען אין מיטען וועג בעטען עפּעס וואס צו עסען. דאָרט האָט געוואוינט אן אלמנה.

— האָט איהר אפשר מילכיגס צו עסען? — פרעגט דער אורח.

— איך האָב קיין קוה נישט.

— קריגט מען ביי אייך אייניגע אייער צו קויפען?

— איך האָב קיין היהנער נישט.

— גיט כאָטש א גלאָז טיי, וועל איך עסען מיט ברויט.

— האָט איהר געהערט? — שרייט אוים די בעל-הבית'טע

— א איד זאל אלץ וועלען!

———:———

מאן און ווייב ביים רב.

— איך וויל זיך גט'ן מיט מיין מאן, ווייל ער שפּילט אין קאָרטען.

— סטראשע מיך נישט, איך גיב דיר שוין נאָך.

———:———

משיח׳ם צייטען.

אַ איד אַ פּקח, נאָר אַ פרומער, וואָס האָט ליעב צו מלמד־זכות זיין אויף אידען, האָט אויסגעפונען, אז דאס וואס מיידלעך און פרויען טראָגען היינט די לאנגע לייב־קאָלירטע זאָקען, איז, ווייל זיי מיינען, דאָס עס איז שוין געקומען משיח׳ס צייט. וואס מיט אזא אופן איז מעגליך צו געפעלען ווערען אין די אויגען פון יונגע לייט, ווי ישעי׳ הנביא האָט געזאָגט: „ירהבו הנער בזקן״, ד. ה. יונגע לייט וועלען שטאָלצירען מיט ז אָ ק ע ן. (זקן).

———:———

צוויי טייטשען.

ווען ר׳ אייזעל איז איינמאָל געפאָהרען אין באהן, זיינען אנטקעגען איהם געזעסען צוויי אסימילירטע אידען, „דייטשען״, ווי מען האָט זיי דעמאָלט גערופען אין פוילען. איינער פון זיי האָט גענומען אָפּלאכען פון ר׳ אייזלען, פון זיין הילוך, פון זיינע פאות און פון זיין ארט רעדען.

איינעם, וואס איז דערביי געזעסען, האָט עס איהם זעהר פערדראָסען, פרעגט ער ר׳ אייזלען:

— צו קענט איהר דעם דייטש נישט אָפּענטפּערען, וואס ער האָט אזא העזה חוזק צו מאכען?

— וואָס זאָל איך טאָן, אז דאס שטאַמט פון רש״י הקדוש — האָט ר׳ אייזעל געענטפערט — דען שטענדיג אין רש״י, וואו עס געפינען זיך צוויי „טייטשען״, איז איינער א „דבר אחר״.

———:———

דער דאָקטאר ספּעציאַליסט.

אין א קליין שטעטעל האָט געטראָפען איינער זאל אינמי־טען עסען אראָפּשלינגען א טשוועקעל. עס איז געוואָרען א מהומה. גוטע פריינד האָבען געהייסען תיכף נעמען אריינפאָהרען קיין ווארשע צו א גרויסען פראָפעסאר.

— וואָס איז דאָס געלויף? — רופט זיך אָן א אידענע — מען קען דאָך רופען דעם היגען פעלדשער.

— יענער איז קיין פעלדשער נישט, נאָר א שוסטער, — זאָגען אנדערע.

— אויב ער איז א שוסטער, — גיט די אידענע צו — וועט ער דאָך טאקע קענען ארויסשלעפּען דאָס טשוועקעלע.

ווער עס איז אמת און ווער פאלש.

א געוויסער שווינדלער וועלכער פלעגט ארומפאָהרען אין די קליינע שטעטלעך און דאָרט זיך פארגעשטעלט אלעמאָל אלס אן אנדער אנגעזעהענער פארשוין, איז אמאָל געקומען אין א שטעטעל אלס א גרויסער רבי.

באלד האָט ער געפונען זיינע אָנהענגער און זיינען אַרוים אקעגען איהם. הינטער'ן שטאָט האָבען זיי אויסגעשפאנט פון וואָגען די פערד און גענומען אליין שלעפּען דעם וואָגען.

אַ זייטיגער, וועלכער האָט דערקענט דעם שווינדלער, איז צו צו זיי צוגעגאנגען און אזוי געזאָגט:

— דער רבי איז א פאלשער, נאָר די פערד זיינען אמת'ע פערד.

אן איידעם אויף קעסט.

איינער האָט אמאָל גענומען אן איידעם אויף קעסט. דעם איידעם האָט מען גערופען ניסן. זעהט דער שווער אז דער איי־דעם עסט איהם אויף דעם קאָפּ, א גרויסער פרעסער געווען, און ער האָט איהם נישט פארגונען. רופט ער זיך איינמאָל אָפּ צום איידעם אין מיטען עסען:

— זעה נאָר, טהייערער איידעם, מילא טבת פרעסט, פאר־שטעה איך, שבט — געווים, אָדר — אויך צו דערליידען. אָבער אַז ניסן פרעסט, דאָס איז שוין גאָר אן אומגליק.

אַ שווערע אויפגאבע.

— איך האָב א גוטען חתן, א פיינעם חתן, ער ליבט מיך — האָט זיך פעסעלע געקלאָגט פאר איהר חבר'טע — דאָך האָב איך מורא, אז ער וועט מיך פער'מיאוס'ן, ווייל איך האָב שלעכטע צייהן. וואָס טהוט מען פאָרט? גיב אן עצה.

— זאָלסט האלטען דאָס מויל פארמאכט — האָט זי איהר גע'עצה'ט.

אַ מעלה מיט א חסרון.

צו א גרויסען קארגען איז נעקומען א שדכן אָנשלאָגען א שידוך פאר זיין טאָכטער.

— איך האָב פאר אייך א שדוך — איז דער שדכן אריינגע־פאלען מיט א שמחה — פונקט ווי פאר אייך צוגעפּאסט. אַ חתן אַ צאַצקע, איהר דארפט איהם קיין סך נדן נישט געבען. וויפיל

איהר וועט איהם סילוק'ן, וועט ער זעהן דאָפּעלט, מחמת דער בחור קוקט קאָסאָקע.

דער קארגער מחותן איז שוין באלד באשטאַנען אויף דעם שדוך, ער האָט זיך אבער באלד צוריקגעכאפּט.

— א חתן וואס קוקט קאָסאָקע טויג נישט פאר מיין טאָכ־טער — האָט ער דעם שדכן געענטפערט ער וועט ביי איהר זעהן א דאָפּעלטען הויקער.

———:———

צוליעב וואָס ער איז זיך מגייר.

צו א רב אין א קליין שטעטעל איז געקומען א פּרינץ מיט א בקשה מען זאָל איהם מגייר זיין. תחילת האָט דער רב, מיי־נענדיג, אז יענער שפּאסט, געפּרובט איהם מיט פערשידענע תרוצים אָפּשטויסען.

דער פּרינץ איז אבער נישט אָפּגעשטאַנען און טאָג־טעגליך געקומען צום רב און מיט טרעהרען אין די אויגען זיך געבעטען, מען זאָל איהם מאכען פון א איד.

צום סוף האָט דער רב אויף איהם רחמנות געהאט. נאָר אזוי ווי עס איז געווען סאמע ערב פּסח און די רבנים זיינען פארנומען מיט כשרות, איז דאָס מגייר זיין אפּגעלעגט געוואָרען אויף נאָך פּסח.

דערהערענדיג דאָס, האָט דער פּרינץ געזאָגט:

— נאָך פּסח, רבי, וועט מיר נישט לוינען זיך מגייר צו זיין. איך טהו דאָס אצינד נאָר ווייל איך וויל אזוי־ארום ווערען שנעל א מלך.

———:———

דער ריכטיגער סימן.

אַ פרוי, אַ פּאָרטרעט-מאָלערין האָט אויסגעשטעלט אין אַ זאַל איהרע בילדער. צווישען די דאָזיגע בילדער האָט זיך געפוּ־נען אויך איהר מאַנ'ס אַ פּאָרטרעט. זי האָט אָבער נישט אויס־געזאָגט, וועלכער פּאָרטרעט דאָס איז.

עס איז געקומען אמאָל צו רייד וועגען דעם און די באַזוכער פון דער אויסשטעלונג האָבען זיך געלערענט טרעפען.

— דער דאָזיגער פּאָרטרעט — האָט איינער אָנגעוויזען — זעהט אוים צו זיין איהר מאַן.

— אין וואס דערקענסטו דאָס?

— ווייל ער האָט אַ צודראָפּעט פּנים.

ווער איז מעהר משוגע?

ר' אייזעל איז איינמאָל געווען איינגעלאַדען אויף אַ ברית. דער בעל-הברית, וועלענדיג פערשאַפען דעם רב נחת רוח, האָט ער אויפ'ן טיש אנידערגעלעגט זיין ספר, וואס איז געווען צוזאַ־מיינגעבונדען מיט ר' יצחק אלחנן'ס ספר „באר יצחק".

ר' אייזעל האָט באַמערקט, אַז ר' יצחק אלחנן'ס ספר איז פריהער אין בונד ווי זיינער, רופט ער זיך אָן:

— אַ מאָדנע זאַך, די וועלט זאָגט, אַז ר' יצחק אלחנן איז קלאָר. אַ חכם, אַ פּקח און איך בין משוגע. לסוף האָט מען איהם געבונדען פריהער פון מיר.

ווער עס דאַרף קומען פריהער.

דער זייגער ווייזט שוין די שעה און איהר חתן האָט גע־דאַרפט קומען און איז נישטאָ. פון גרויס עגמת־נפש איז זי גע־פאלען אין חלשות, מען האָט איהר געגומען מינטערען, זי האָט קוים ארויסגעשטאַמעלט:

— איך וויל אז פריהער זאָל ע ר צו מיר קומען, ערשט דעמאָלט וועל א י ך קומען צו זיך.

———:———

ד ע ר צ י מ ע ס.

אַ געוויסער אָרימאַן פארזוכענדיג איינמאָל א גוטען צימעס ביי א גביר, פרעגט ער דער מאדאם פארוואס האָט דער צימעס אזאַ טעם גן־עדן.

— איך האָב ארייגעלעגט א גוט אָנגעפיהלטע היהנערשע העלדזועל — ענטפערט די גביר'טע.

— און אין מיין צימעס לעגען זיך אריין זיבען העלדזולעך (ער האָט געהאט פינף קינדער) און האָט דאָך קיין שום טעם נישט — לאכט דער אָרימאַן.

———

— זיידע, זאָגט אונז דעם אמת, ווי אלט זענט איהר?

— איך וויים נישט — ענטפערט דער זיידע — ביז 70 יאהר האָב איך געצעהלט און נאָך 70 איז עס א מתנה פון גאָט און גע־שענקטע צעהלט מען נישט.

———:———

דער כשר'ער רעסטאָראַן.

אין אַ רעסטאָראַן, וואס איז בעקאנט מיט זיינע פוילע קעל־נער, וואס דערלאנגען עסען די געסט דויערט זעהר לאנג, איז אריינגעקומען א פרומער איד און געהייסען געבען מיטאָג.

נאָכ'ן פליישיגען מיטאָג האָט ער זיך באלד געהייסען גע־בען א גלאָז מילך, איז מען צו איהם צוגעגאנגען און געפרעגט:

— היתכן, אזא פרומער איד זאל דאָס טהון?

— איידער מען וועט מיר דערלאנגען דאָס גלאָז מילך — האָט דער איד געענטפערט — וועט סיי ווי געדויערען זעקס שעה.

———:———

ער וויל באגראָבען אַ איד.

אַ גרויסער אנטיסעמיט, וואס האָט גע'שמט אלס דער פאר־ביסענער יודענפיינד, איז איינמאָל קראנק געוואָרען און ווען ער האָט געהאלטען פאר'ן טויט, איז ער שנעל אויפגעזעסען און זיך געהייסען רופען דעם רב, ווייל ער וויל זיך מגייר זיין.

אלע אין שטוב האָבען איהם באוואָרפען מיט פראגען: „הא, דו וועלכער האָסט אזוי אידען, געהסטו איצטער אליין ווערען אַ איד?"

דערויף האָט ער געענטפערט:

— איך טהו דאָס, צו וועלכען איך האָב געשטרעבט מיין גאנץ לעבען, איך וויל אצינד באגראבען נאָך א איד.

———:———